

Hvorfor er det store sosiale forskjeller i barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter?

Hva kan vi gjøre med det?

Mari Rege

Leder av Ekspertgruppen om barn i fattige familier
Professor i samfunnsøkonomi på Handelshøgskolen ved
Universitetet i Stavanger

Illustrasjons

En barndom for livet

Økt tilhørighet, mestring og læring
for barn i fattige familier

Mari Rege

Leder av Ekspertgruppen om barn i fattige familier
Professor i samfunnsøkonomi på Handelshøgskolen ved
Universitetet i Stavanger

Illustrasjons

Ekspertgruppen og sekretariatet

To likestilte mål for barn i fattige familier

Forbedre barns levekår og livskvalitet

Motvirke at fattigdom går i arv, gjennom like muligheter for utvikling, læring og god helse

Prioritere mellom tiltak

Andre kriterier

- kostnadseffektivitet
- foreldrenes arbeidsinsentiver
- fordelingseffekter
- administrative konsekvenser
- legitimiteten rundt velferdsordningene

Kunnskapsgrunnlag

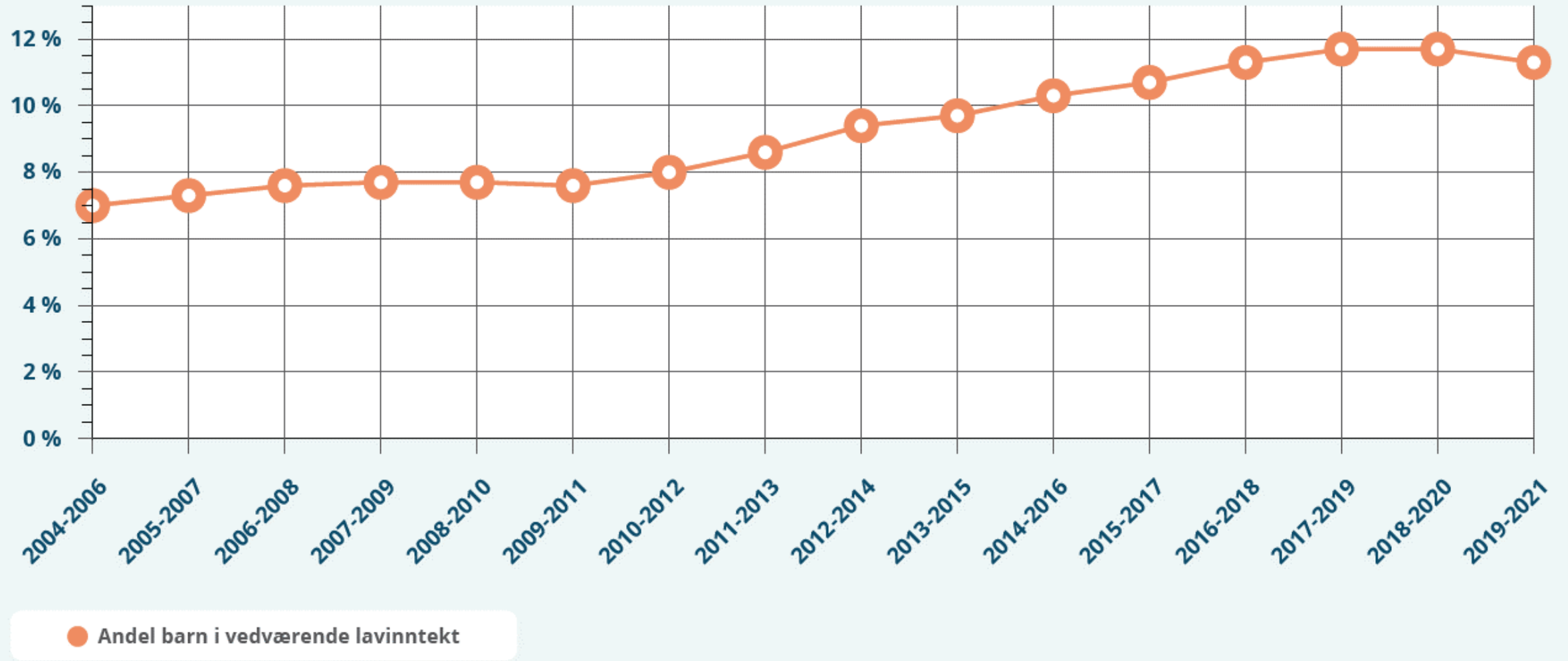
- forskning
- statistikk
- dialog og innspill

Oversikt

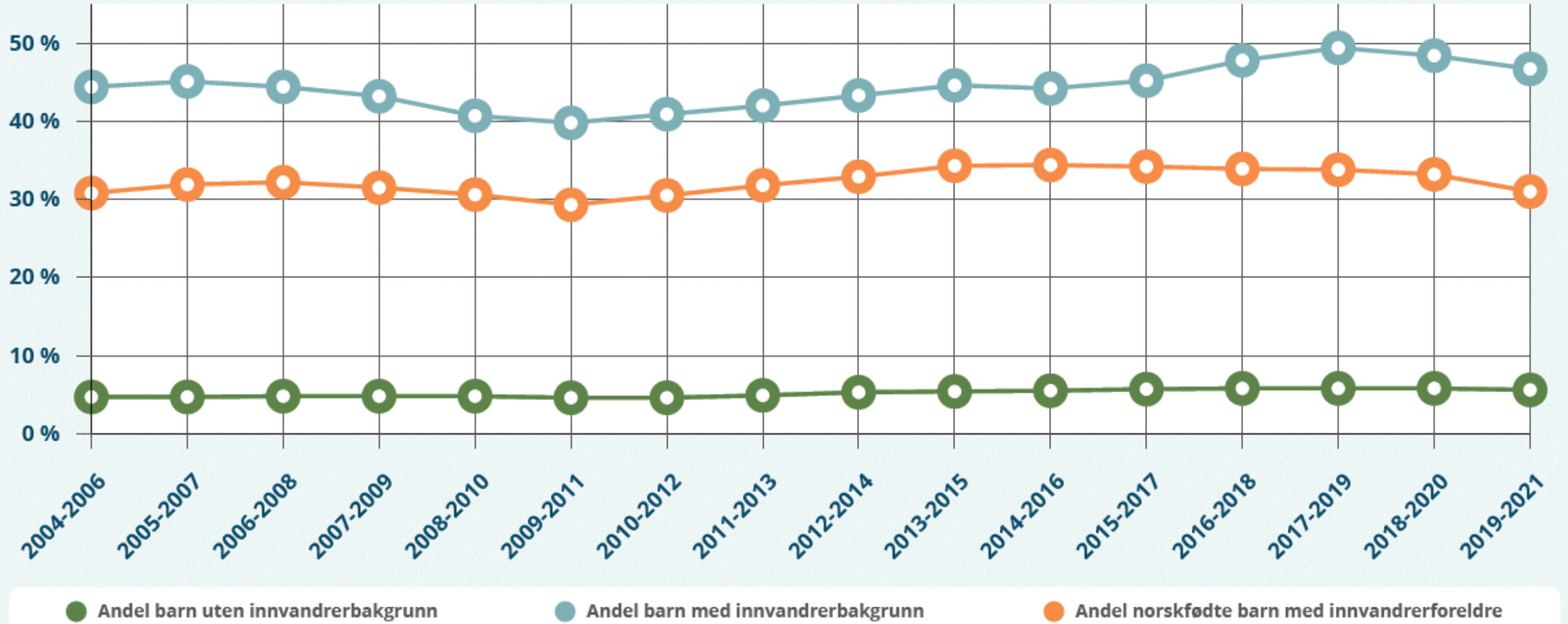
- Fattigdom i Norge
  - Hvordan har barna det og hvordan går det med dem?
  - Hvorfor går fattigdom i arv?
-
- Ekspertgruppens anbefalinger
    - Kontantytelser
    - Tjenester

Utvikling i vedvarende lavinntekt

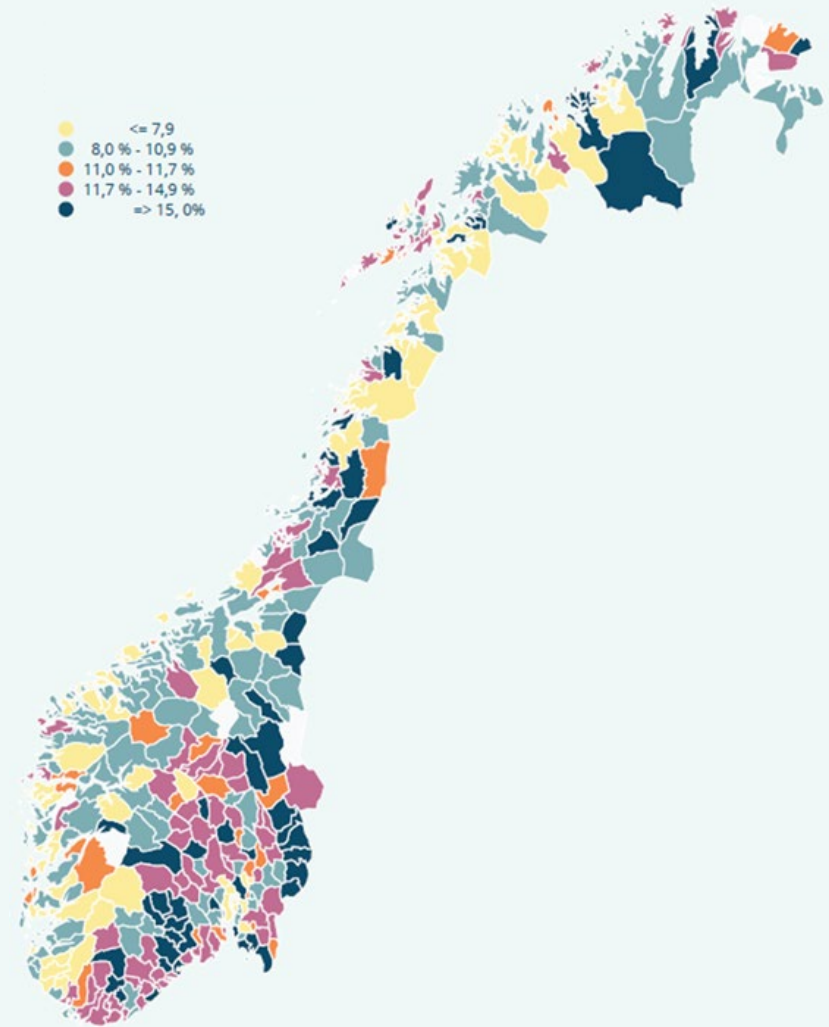
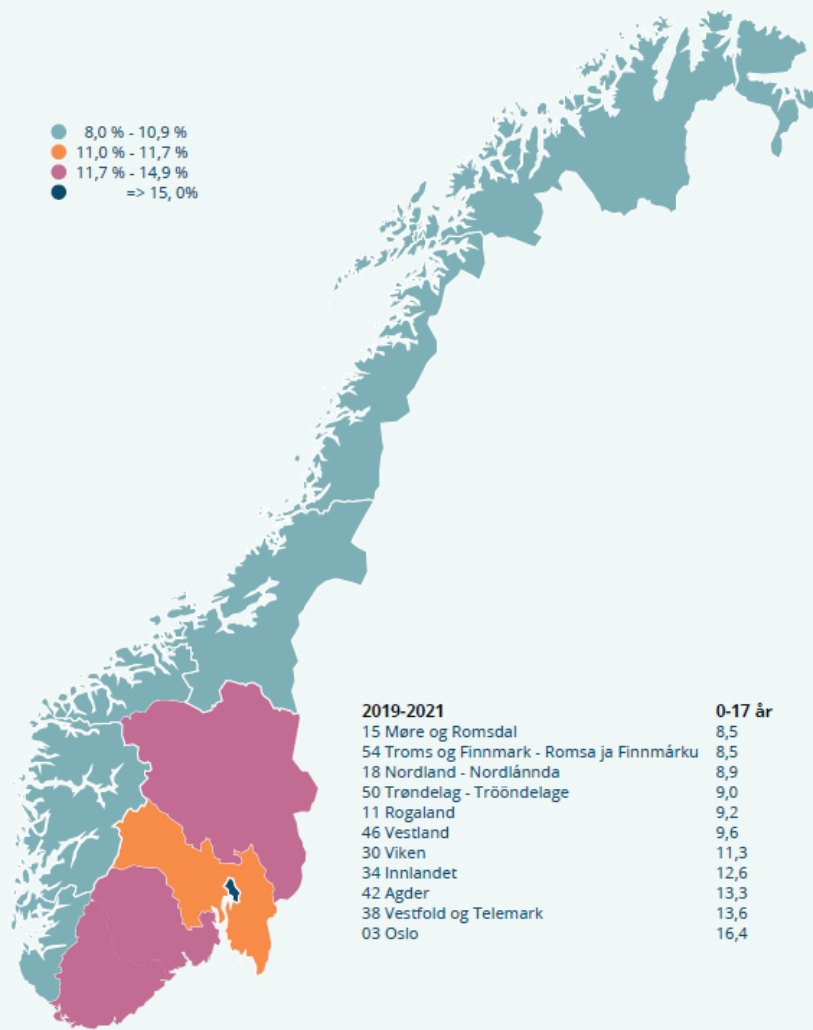

Barn med innvandrerbakgrunn overrepresentert

Stor geografisk variasjon

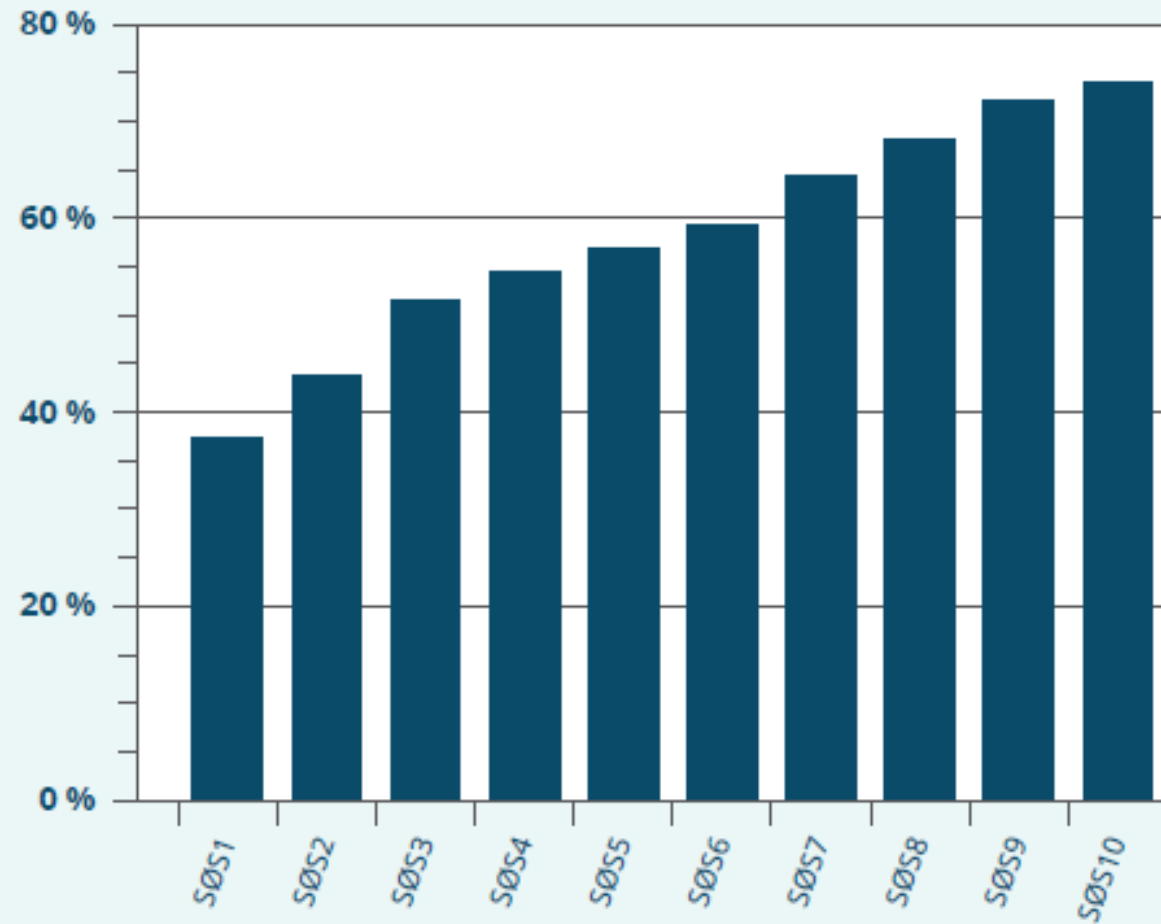

Hvordan har
barna det og
hvordan går det
med dem?

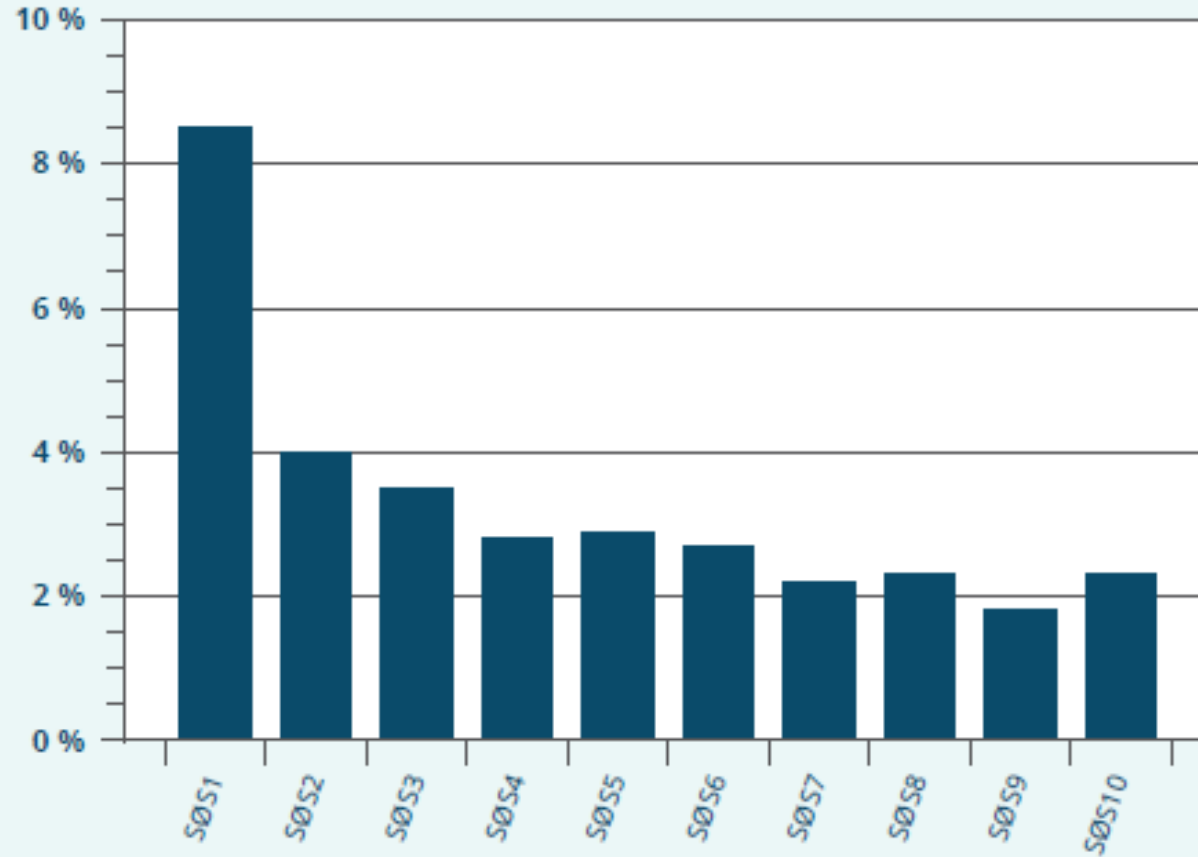

Illustrasjonsbilde

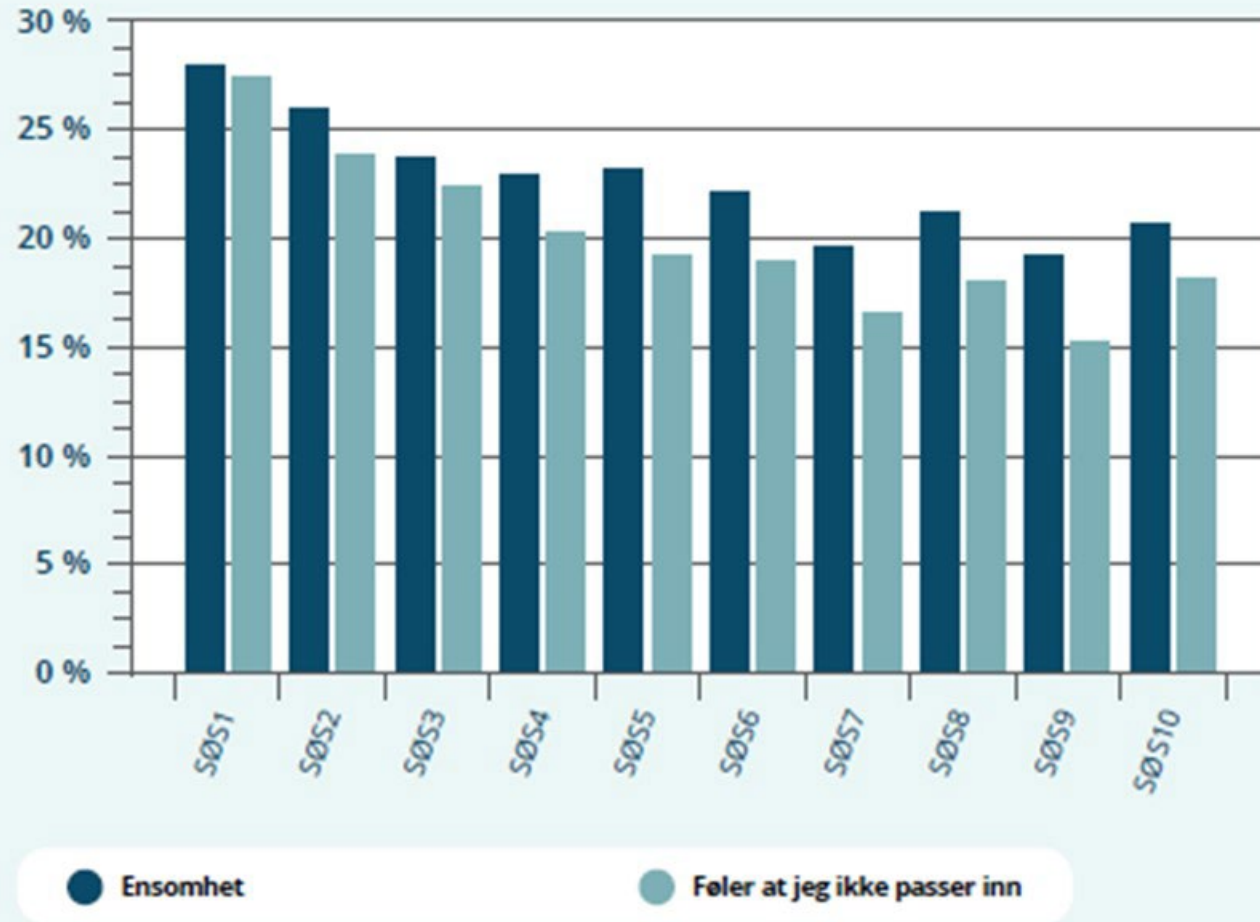
Deltakelse i fritidsaktiviteter

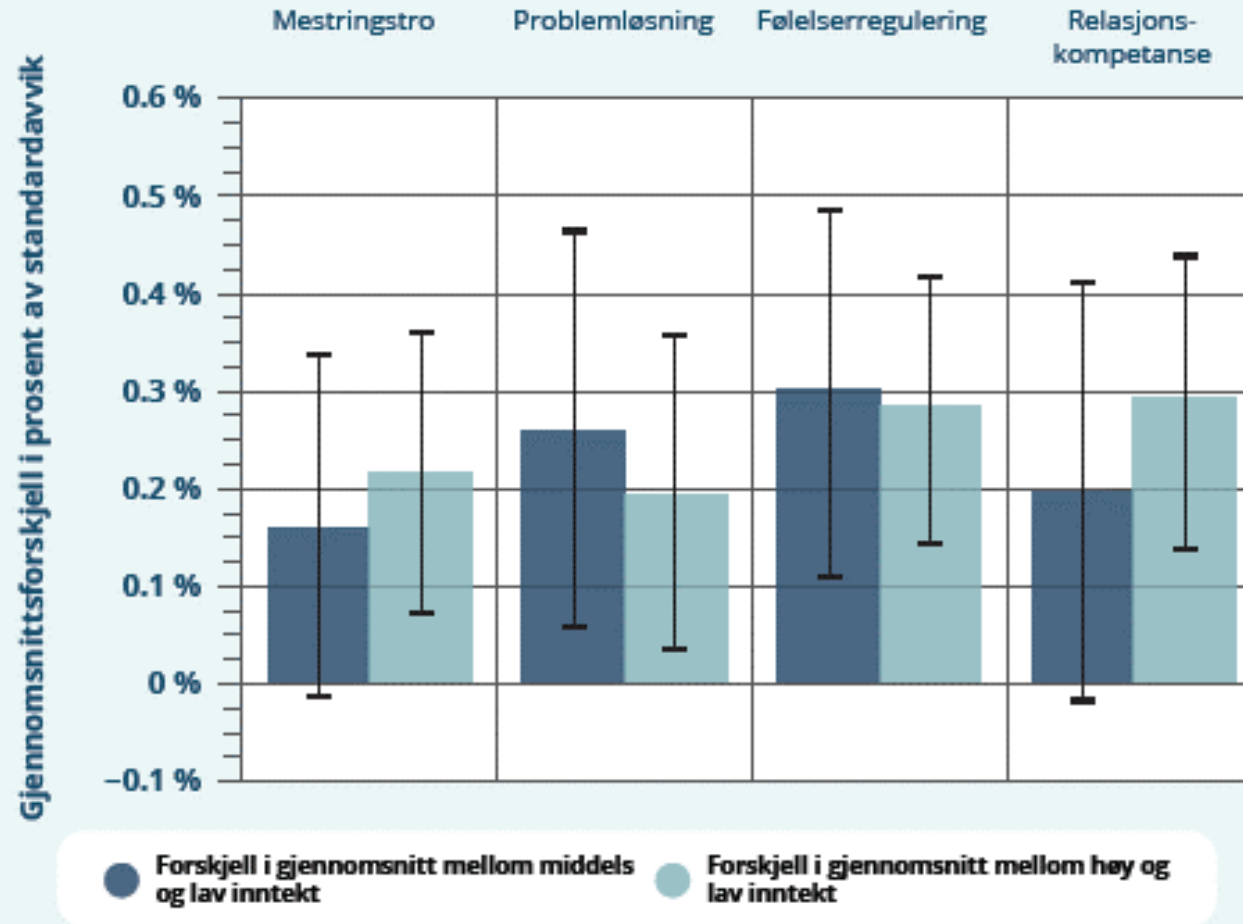
Mangler ofte penger til deltakelse i formelle eller uformelle fritidsaktiviteter

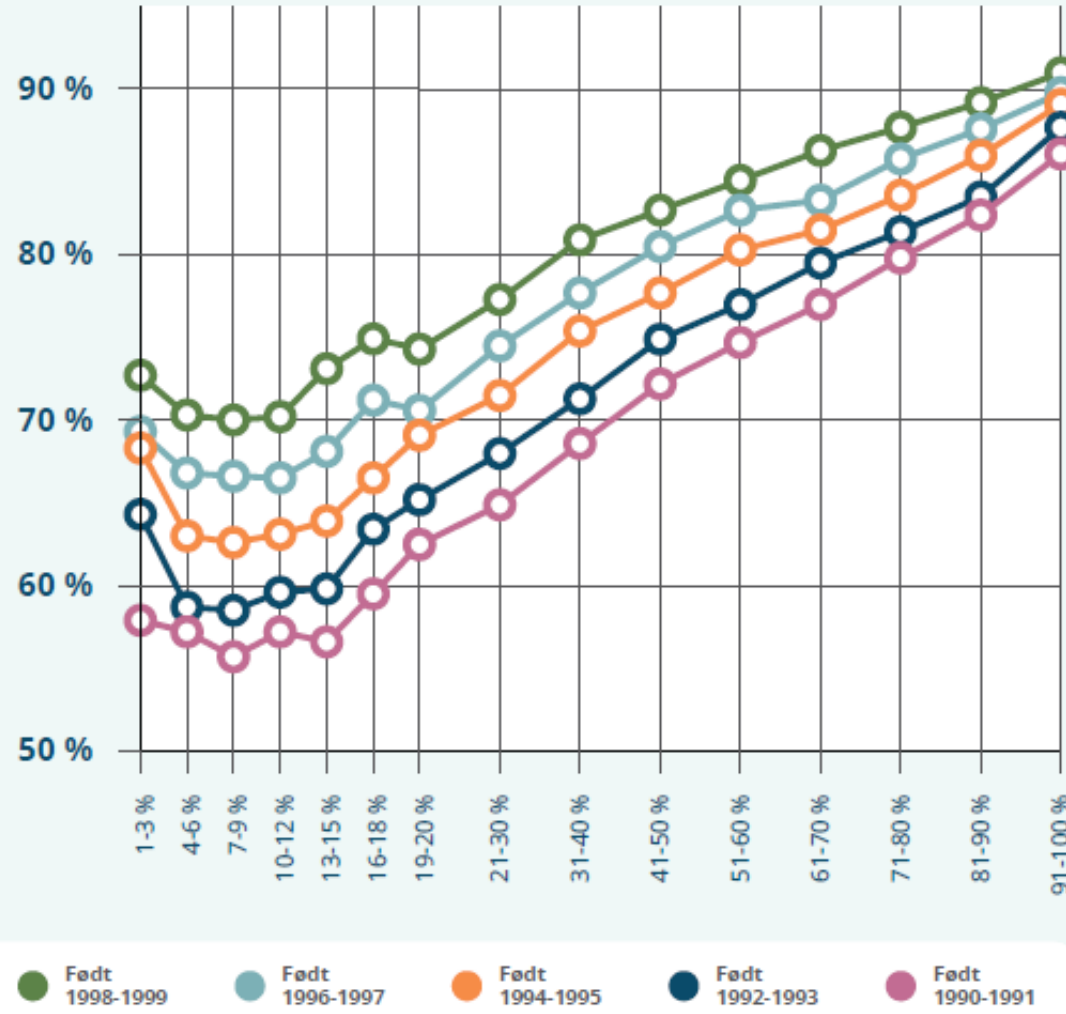
Ensomhet og følelse av å passe inn

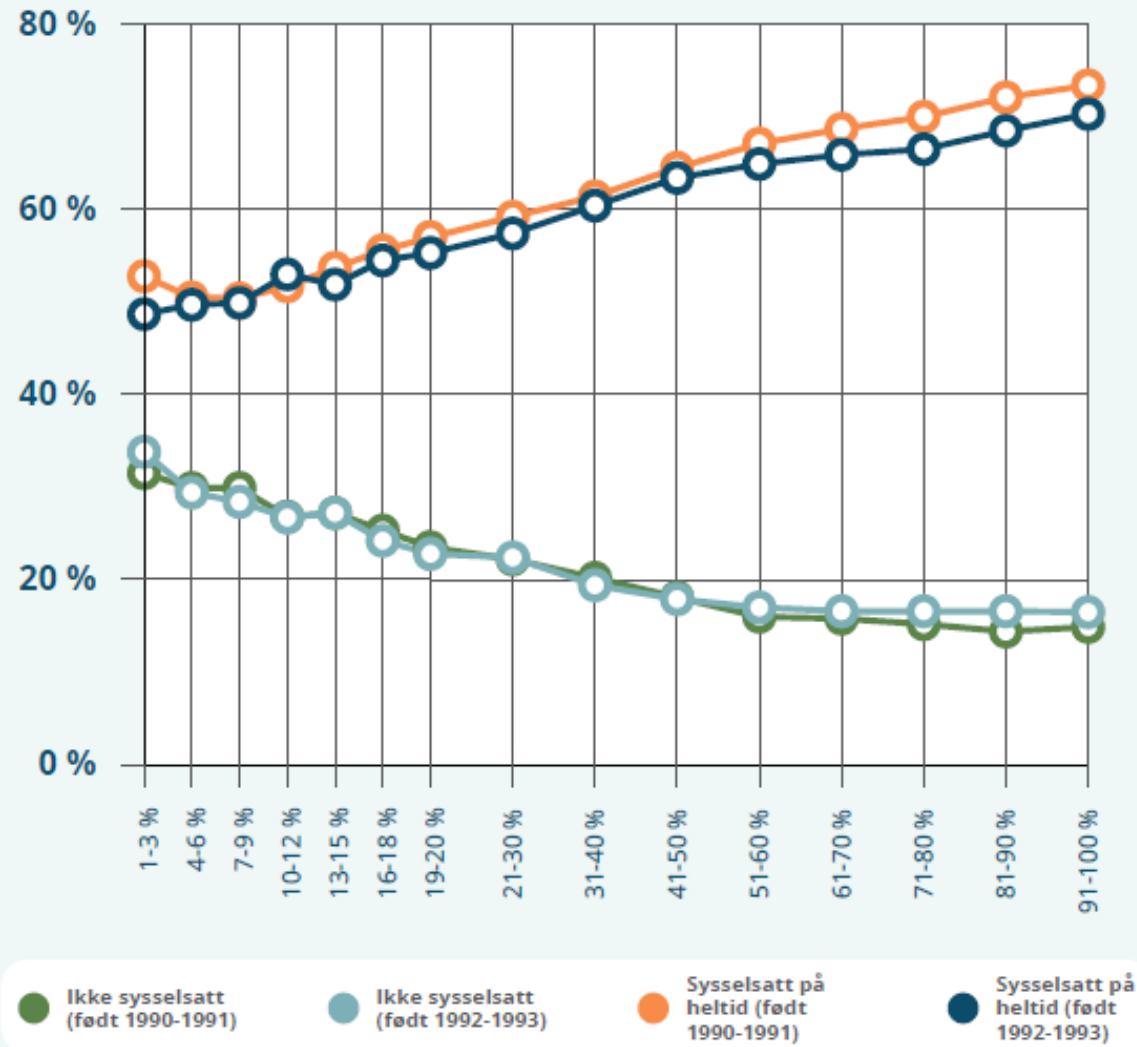
Sosiale og emosjonelle kompetanser

Andel som fullfører videregående

Arbeidstilknnytting som voksen

Hvorfor ser vi disse sosiale forskjellene?

Investeringshypotesen

Dårlig økonomi

Familieinvesteringer

Tid, fritidsaktiviteter, kultur, bøker, læringsmateriell, kosthold og bosituasjon

Utvikling hos barnet

Familiestresshypotesen

Bakenforliggende kjennetegn hos foreldrene

- Medfødte disposisjoner
- Fysisk og psykisk helse
- Utdanningsnivå
- Sivilstand
- Arbeidstilknytning
- Preferanser, sosiale normer og verdier

Dimensjoner av dårlig økonomi

- Absolutt og relativ fattigdom
- Sosial ekskludering

Forklaringsmekanismer

Investering i barnets utvikling

Familiestress
Konfliktnivå og oppdragerstil

Opplevd knapphet
Begrenset kapasitet til langsiktig tenkning

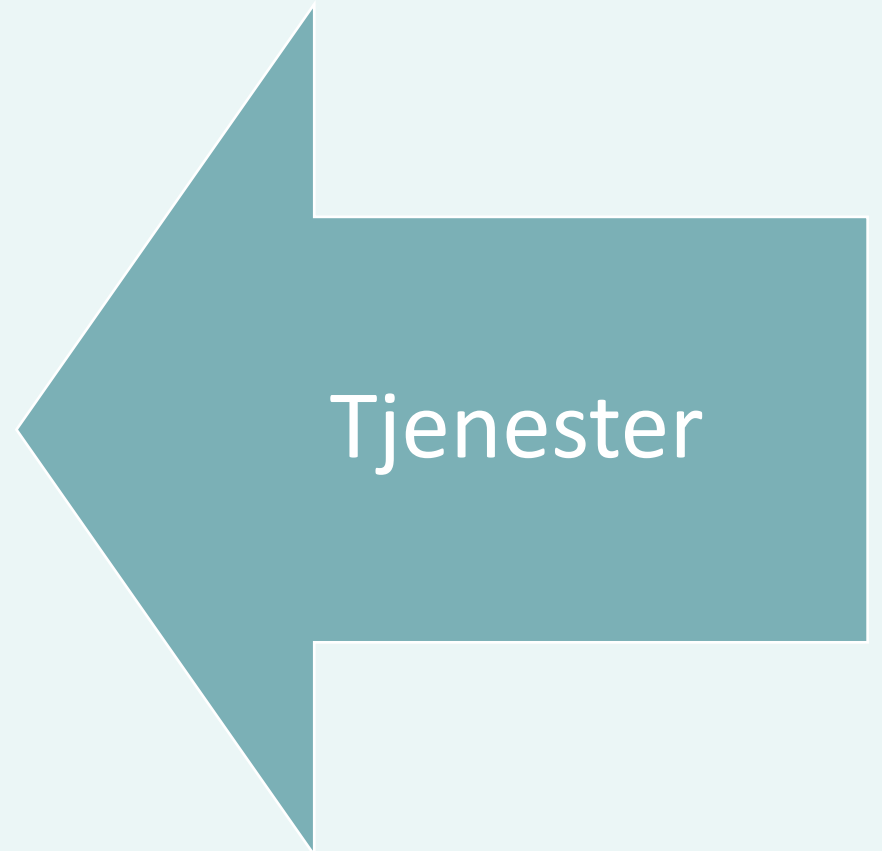
Barnets utvikling på kort og lang sikt

- Fysisk og psykisk helse
- Atferdsmessig og sosial emosjonell utvikling
- IQ, språk og faglig utvikling
- Opplevd livskvalitet i barndommen

- Skoleprestasjoner
- Ansettelse / Arbeidsløshet
- Lønn og annen inntekt

To hovedgreb i politikken

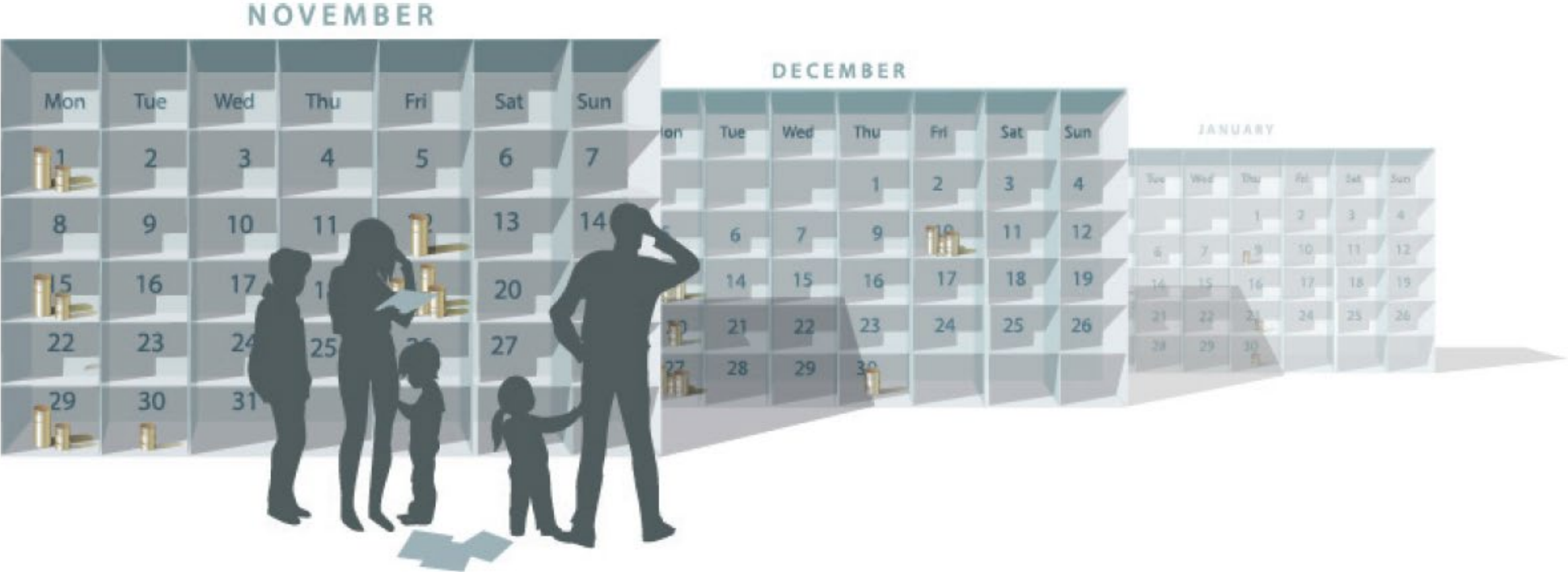

Ekspertgruppens anbefalinger

Illustrasjonsbilde

Utfordringer med kontantytelsene

Kilde: Bilde fra publikasjon i prosjektet Nye Mønstre. Mølland et al. (2023)..

Hovedanbefaling 1: Ny innretning på barnetrygden

- ✓ Jevne ut satsene for ordinær barnetrygd
- ✓ Øke alle satser
- ✓ Skattlegge
- ✓ Avvikle foreldrefradraget

Ytelsene: Ekspertgruppen anbefaler

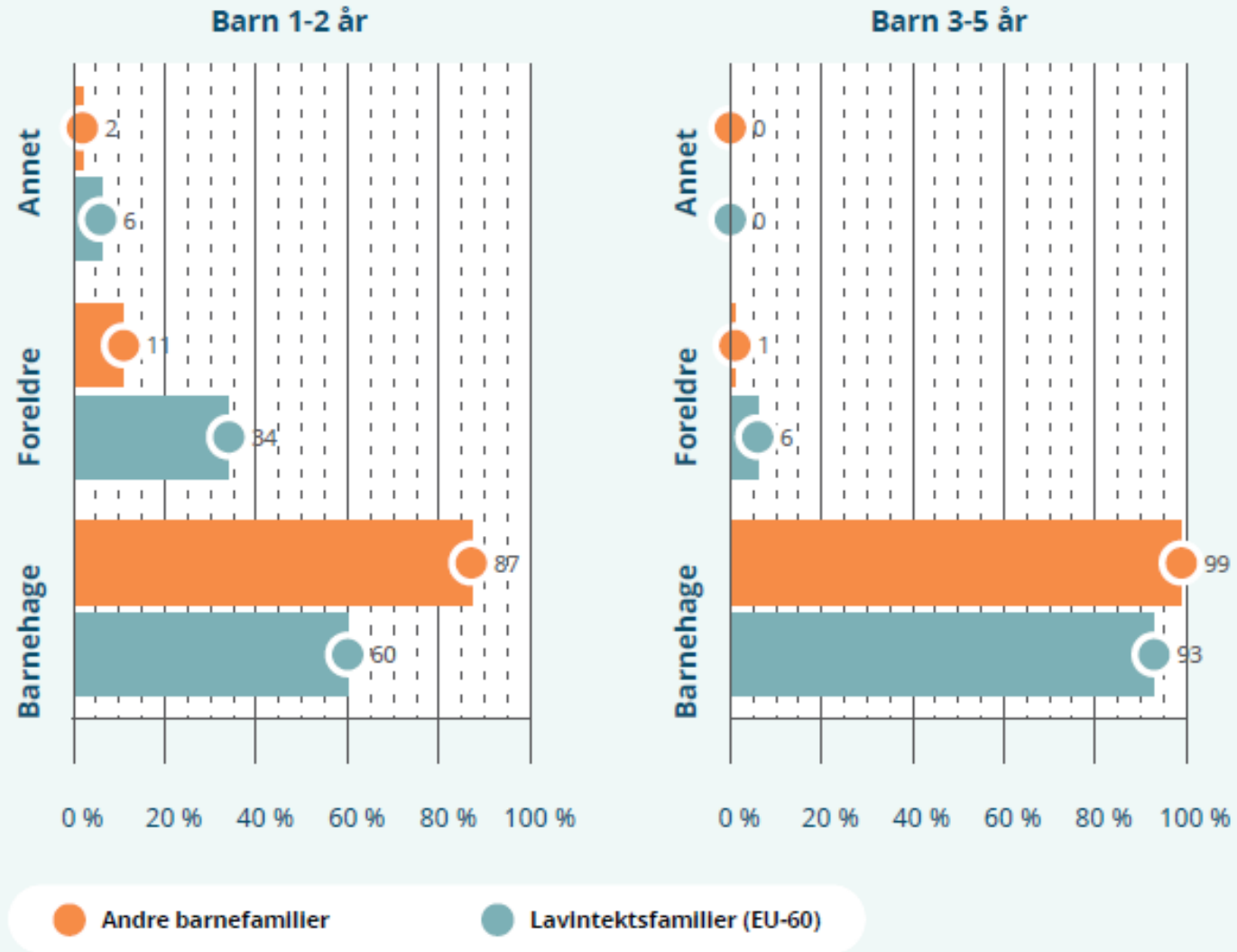
Barnetrygd	Ny innretning: Øke, skattlegge og jevne ut satsene i barnetrygden. Kombineres med at foreldrefradraget avvikles. Avvikling av barnetilleggene vurderes videre.
Bostøtte	Holde bostøtten fast for et halvår av gangen for barnefamilier
Sosialhjelp	Egen bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven

Utfordringer i tjenestene

Flere av de universelle velferdsordningene ivaretar ikke godt nok behovene til barn i fattige familier

I noen tilfeller får barn i fattige familier ikke mulighet til å delta, selv om ordningene er ment for alle

Andel barn i ulike tilsynsordninger

Hovedanbefaling 2: Ny modell for barnehageopptak

- ✓ Rett til barnehage fra måneden barnet fyller ett år
- ✓ Løpende og automatisk tilbud om barnehageplass
- ✓ Universell gratis kjernetid
- ✓ Ny moderasjonsordning for heltidsplass for målgruppen
- ✓ Avvikle kontantstøtten

Barrierer for deltakelse i fritidsaktiviteter

- ✓ Økonomi
- ✓ Informasjon
- ✓ Tid, kapasitet og krefter til å følge opp
- ✓ Sosiale normer og verdier

Tjenestene: Ekspertgruppen anbefaler

Barnehage	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ny modell for barnehageopptak: Automatisk tilbud om barnehage fra måneden barnet fyller ett år og universell gratis kjernetid. Kontantstøtte avvikles.
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av mer systematisk foreldreveiledning ✓ Utprøving av ulike modeller for tverrfaglig innsats ✓ Mer systematisk innsamling og tilrettelegging for deling av data
Skole	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av å integrere SFO i en mer helhetlig skoledag 1. - 4. trinn ✓ Utprøving av «laget rundt eleven»
Fritid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av modeller for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter ✓ Endre finansieringsmodell for tilskudd til inkluderingstiltak
Nabolag	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av tiltak gjennom flere områdesatsinger
Helhetlig oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematisk utprøving av familiekoordinatorer

Utprøving av modeller for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter

- ✓ Fritidskort
- ✓ Informasjonsbrosjyrer på flere språk
- ✓ Digitale fritidskalendere (flere språk)
- ✓ Modeller for utlån av utstyr til faste organiserte aktiviteter, både innen idrett og kultur

Tjenestene: Ekspertgruppen anbefaler

Barnehage	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ny modell for barnehageopptak: Automatisk tilbud om barnehage fra måneden barnet fyller ett år og universell gratis kjernetid. Kontantstøtte avvikles.
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av mer systematisk foreldreveiledning ✓ Utprøving av ulike modeller for tverrfaglig innsats ✓ Mer systematisk innsamling og tilrettelegging for deling av data
Skole	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av å integrere SFO i en mer helhetlig skoledag 1. - 4. trinn ✓ Utprøving av «laget rundt eleven»
Fritid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av modeller for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter ✓ Endre finansieringsmodell for tilskudd til inkluderingstiltak
Nabolag	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av tiltak gjennom flere områdesatsinger
Helhetlig oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematisk utprøving av familiekoordinatorer

Laget rundt eleven: Teste ut modell for økt deltakelse

Miljøterapeuter får

- ✓ tid til å sette seg inn i hvilke relevante støtteordninger, utstyrssentraler og fritidstilbud som finnes i kommunen
- ✓ ansvar for å kartlegge barn og unges fritidsaktiviteter, motivere til fritidsdeltakelse, samt etablere dialog med foreldre til barn som ikke deltar

Tjenestene: Ekspertgruppen anbefaler

Barnehage	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ny modell for barnehageopptak: Automatisk tilbud om barnehage fra måneden barnet fyller ett år og universell gratis kjernetid. Kontantstøtte avvikles.
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av mer systematisk foreldreveiledning ✓ Utprøving av ulike modeller for tverrfaglig innsats ✓ Mer systematisk innsamling og tilrettelegging for deling av data
Skole	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av å integrere SFO i en mer helhetlig skoledag 1. - 4. trinn ✓ Utprøving av «laget rundt eleven»
Fritid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av modeller for å øke deltakelse i fritidsaktiviteter ✓ Endre finansieringsmodell for tilskudd til inkluderingstiltak
Nabolag	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utprøving av tiltak gjennom flere områdesatsinger
Helhetlig oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematisk utprøving av familiekoordinatorer

Barrierer for deltakelse i fritidsaktiviteter

- ✓ Økonomi
- ✓ Informasjon
- ✓ Tid, kapasitet og krefter til å følge opp
- ✓ Sosiale normer og verdier

Takk for oppmerksomheten!

